

KÖNYVSZEMLE

A KÖRNYEZET- ÉS TERMÉSZETVÉDELMI LEXIKON ÚJ KIADÁSÁRÓL

Környezet- és Természetvédelmi Lexikon I–II. kötet
Összesen 1250 oldal, 9500 címszó; külön internetes kiadás,
350 szerző-címszóíró. Akadémiai Kiadó, Budapest 2002.

Örömet okozva a mérnöki-műszaki közönségnek is, megjelent az Akadémiai Kiadó gondozásában a Környezet- és Természetvédelmi Lexikon bővített és javított kiadása. A kiadvány két kötete elegáns, áttekinthető; képanyaga igényes. Jelentős tényező a felhasználók szempontjából, hogy folyamatosan kiegészíthető internetes kiadása is van. A címszavak válogatása induktív alapon történt; a kiválasztott szócikkírók felelőssége volt, hogy szakterületüket teljesen felölelje a lexikon. A mintegy 250 szerkesztő biztosította a sokoldalú, széles merítés lehetőségét.

Az új kiadás megjelentetésének szükségességét alapvető tudományos és műszaki tendenciák támasztják alá. A 21. század elején a környezetvédelmi szemlélet mint alapvető szakmaetikai kötelesség, át kell itassa a tudományterületek művelőit, a felelős értelmiségiek teljes körét. Egyre több interdiszciplína jelenik meg e szemlélet következtében, melyeknek fogalomrendszere sok új felismerést foglal magában. Az Európai Unió megközelítésmódja és erőfeszítései példamutatók e területen. Programjaihoz, intézményeihez történő hozzáférésünket, környezetvédelmi jogrendszerének megértését, korrekt pályázatok előkészítését könnyebbé fogja tenni e lexikon. Az új intézményekhez kapcsolódó fogalomrendszer és szókincs is folyamatosan megújul; naprakésznek kell lennünk a csatlakozáshoz.

Az új kiadás szerkesztése rendkívüli erőfeszítést igényelt. A mintegy 350 szerző-cikkíró kiválasztása, megbízása, munkáinak koordinálása, szakmai és formai kiegyensúlyozása sikeresnek bizonyult. Talán a szerzők érdeme, hogy a természetvédelem és a vízügy területén leggazdagabbak az illusztrációk. Igen nehéz volt azonban elhatárolni a lexikonba tartozó témákat. Éppen a határterületi szakmák elterjedése miatt önkényesen kellett azt a – széles – kört meghatározni, ami tematikailag szorosan ide tartozik. Kiemelhetően értékes a védett területek nemzetközi szintű részletes ismertetése. Jól válogatták ki a szerkesztők a szereplő személyeket. Kiegyensúlyozott a hazai és külföldi témák aránya. A hiányosságokat említve, néhány keveset mondó, csak illusztratív ábra sajnos bekerült a kiadványba, és akad vitatható fogalom is: például az „alternatív eszmerendszer” is ilyen. Né-

hány betűhiba elkerülte a lektorok figyelmét; pl. „haladóanyag” hasadóanyag helyett. Átfedés kevés van; a környezettudatos építés eszköztárának alkalmazásánál ez néhol szükségszerű. A környezetkímélő műszaki megoldások történeténél hiányzik annak az elemzése, hogy a technikátörténetben mennyire volt szükségszerű e megoldások alkalmazása.

Az épített környezettel kapcsolatos címszavak megszáporodtak, de súlyuk még mindig nem arányos környezeti hatásukhoz viszonyítva. Gondosan foglalkozik a lexikon a környezettudatos építés eszköztárával, módszereivel, a napenergia alkalmazásával. E területen is folyamatosan bukkannak fel az új fogalmak, megoldások. Kisebbségi hiányok persze előfordulnak, így a „napcsapda” címszónál nem jelenik meg az üvegházhatás fogalma. Hiányzik a „közműpótló” címszó is, de külön-külön megjelennek az egyes megoldások. A környezetkímélő műszaki megoldások megadása kissé kiegyensúlyozatlan, utak, hidak, vasutak területén alig foglalkozik az ilyen megoldásokkal. A „Közlekedés” címszónál például csak a dieselvontatás szerepel, a villamos nem.

E hiányok is annak következményei, hogy szinte lehetetlen egzaktan elhatárolni a lexikon szükségszerű tartalmát. A közeli és távoli jövőben újabb és újabb fogalmak, megközelítésmódok, paradigmák, megoldások megjelenése várható a környezetvédelemben. Ezért is fontos az internetes kiadás naprakészen tartása. Reméljük, hogy a „környezeti terrorizmus” címszava, mely nem jelent meg e kiadásban, nem fog tartalommal telítődni a közeli és távoli jövőben.

Sámsondi Kiss György

CONTENTS

ELMER BÖLCSKEY

Transparent load-bearing structures: glass-architecture in the 21st century 207

DÓRA H. PÁLFALVI – ISTVÁN HEGEDŰS

Determination of the shape of tents with internal mast 229

ISTVÁN BÓDI – LÁSZLÓ ERDŐDI

Comparison of the grain direction dependent strength characteristics of wood according to Eurocode 5 and the composite failure theories 241

GYÖRGY VISNOVITZ

Consideration of non-linear phenomena in the tension zone of reinforced concrete elements subjected to bending in the calculation of curvature and stresses 257

ÁGNES CSICSELY

A review of the technical literature on the history of earth architecture 273

GYULA ISTVÁNFI

Commemoration Tamás Guzsik 289

The bibliography of Tamás Guzsik 291

TAMÁS GUZSIK

The Ákos-clan in the medieval county of Borsod 299

REVIEW

Tamás Meggyesi: Commemoration on the occasion of Imre Perényi's death 341

György Kunszt: Survey and analysis of the domain of the Commission of Architectural Science of the Hungarian Academy of Sciences 343

BOOK REVIEW

György Sámsondi Kiss: About the new edition of the *Encyclopaedia of the Environment and Nature Conservation* 365

INHALT

ELMER BÖLCSKEY	
Transparente Tragstrukturen: Glasarchitektur im 21. Jahrhundert	207
DÓRA H. PÁLFALVI – ISTVÁN HEGEDŰS	
Die Determination der Form der durch inneren Mast befestigter Zelten	229
ISTVÁN BÓDI – LÁSZLÓ ERDŐDI	
Vergleich der faserrichtungabhängigen mechanischen Eigenschaften des Holzes nach Eurocode 5 und die kompositen Bruchtheorien	241
GYÖRGY VISNOVITZ	
Berücksichtigung der nichtlinearen Phänomene in den Zugzonen von Stahlbeton- Biegeträgern bei der Berechnung von Krümmungen und Spannungen	257
ÁGNES CSICSÉLY	
Übersicht der technischen Literatur der Lehmbauarchitekturgeschichte	273
GYULA ISTVÁNFI	
Nachruf auf Tamás Guzsik	289
Bibliographie von Tamás Guzsik	291
TAMÁS GUZSIK	
Das Ákos-Geschlecht im mittelalterlichen Komitat Borsod	299
RUNDSCHAU	
Tamás Meggyesi: Nachruf des Professors Imre Perényi	341
György Kunszt: Bekanntmachung und Analyse des Fachgebietes des Ausschlusses für Architekturwissenschaften der Ungarischen Akademie der Wissenschaften	343
BÜCHERSCHAU	
György Sámsondi Kiss: Über die neue Ausgabe des <i>Lexikons des Umwelt- und Naturschutzes</i>	365